

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Манюкова Олександра Юрійовича

«Метамодернізм у пошуках нової автентичності»

яка подається на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 03 – Гуманітарні науки

за спеціальністю 033 – Філософія

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Аспірант Манюков Олександр Юрійович виконав у повному обсязі Індивідуальний план Освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 40 кредитів ECTS виконана у повному об'ємі. Він успішно склав два заліки та п'ять іспитів з таких дисциплін:

Заліки:

- 1) «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень» – 96 балів;
- 2) «Теорія і практика філософської освіти» – 99 балів;

Іспити:

- 3) «Філософські засади та методологія наукових досліджень» – 75 балів;
- 4) Іноземна мова для аспірантів (англ.) – 75 балів;
- 5) Філософія кінця ХХ-початку ХХІ ст.: актуальні проблеми та основні напрями – 78 балів;
- 6) Філософія трансдисциплінарних досліджень – 100 балів;
- 7) Актуальні проблеми філософської та соціально-культурної антропології – 99 балів.

Всі заплановані види робіт було виконано своєчасно. Здобувач здебільшого плідно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Нині західний світ знаходиться на концептуальному роздоріжжі. Триває активна фаза переходу від постмодерну до чогось іншого, до модерну іншої формації. За два останніх десятиліття низка мислителів розробила сімейство альтернативних концептуальних проєктів з метою вхопити дух часу й описати культурно-соціальні практики та явища, уможливленні появою Інтернету, поширенням соціальних мереж, інформаційним вибухом, генною інженерією, тотальною технологізацією людського буття тощо. Зміни, спричинені цими явищами, висмикнули людей з більш природного середовища порівняно з теперішнім та позбавили звичного способу життя й, натомість, дарували добробут, нероздільно поєднаний з ризиками та побічними ефектами, які не лише спрямовують цивілізаційний розвиток, але й загрожують стабільності існування цивілізації у ХХІ столітті. Метамодерн намагається змоделювати критичні ділянки маршруту, які чекають на нас попереду. Й для цього немає жодної потреби у відкиданні тих мап, які винайшли в постмодерні, але є необхідність у тому, щоб навчитися читати їх у інший спосіб.

Двома головними школами метамодернізму є скандинавська та голландська. Фундатором першої школи, тобто політичного метамодернізму, є декілька авторів під псевдонімом Ганзі Фрайнахт – в першу чергу це шведський політичний філософ та соціолог Деніел Гьорц та теоретик мистецтва Еміль Ейнер Фрііс; в роботі ми вживаємо лише їхній псевдонім.

Голландську школу метамодернізму представляють Робін ван ден Аккер та Тімотеус Вермюлен.

Дослідження питань пов'язаних з автентичністю, самістю, ідентичністю й їхнього процесам формування у дискурс ситуації «після...постмодерну» є необхідним з низки причин. Помітно еволюціонували культурний код та символічні системи, що лежать в основі людської взаємодії. Ми починаємо дивитися одне на одного інакше. Внаслідок культурно-соціальних змін та ускладнення світу доводиться по-новому замислюватися над своїм ставленням до інших, шукати самих себе та своє місце на планеті. Людська автентичність набуває нових рис.

Тож *актуальність дослідження* особистісної автентичності у соціально-культурній парадигмі метамодерну загалом та в контексті політичного метамодернізму зокрема полягає у необхідності з'ясування обставин за яких може або не може зародитися нова автентичність та визначення того, до яких перетворень в структурі людського Я веде метамодерн. Орієнтованість особистості на стабільність власного Я та внутрішнього світу є важливою на тлі надзвичайно мінливої реальності. Дослідження автентичності у рамках новітньої течії метамодернізму представляє особливий інтерес в період соціально-політичних трансформацій та мутування постмодерністських настроїв у світі.

Метою дисертації є вивчення особистісної автентичності в контексті метамодерну, як культурно-філософської та соціально-політичної парадигми.

Для досягнення поставленої мети було встановлено такі завдання:

- 1) проаналізувати розвиток метамодерної культурно-філософської парадигми на основі рецепції метамодерних ідей у вітчизняній науковій думці;
- 2) порівняти шестивимірну модель нерівності у політичному метамодернізмі та концепцію епоха доступу Джеремі Ріфкіна;
- 3) вивчити міждисциплінарні сторони поняття особистісної автентичності й аспекти її формування, як соціального конструкту;
- 4) визначити місце ідеалу автентичності в рекламі;
- 5) проаналізувати особливості формування автентичності у соціально-філософській парадигмі метамодерну з огляду на кореляційні зв'язки між ідеалом особистісної автентичності та положеннями політичного метамодернізму Ганзі Фрайнахта;
- 6) дослідити дивідуальну природу особистості в постмодерній та метамодерній традиції;
- 7) розглянути політичний метамодернізм та автентичність на тлі сучасних викликів перед українським суспільством;
- 8) скласти маніфест у двох частинах – «Автентичність метамодерну» та «Метамодерна автентичність» – в контексті стану українського суспільства та перспектив реалізації ідей політичного метамодернізму в Україні.

Об'єктом дослідження є метамодернізм як соціально-філософська парадигма.

Предметом дослідження є перспективи тлумачення пошуків особистісної автентичності, що виникають в метамодерній парадигмі.

Методи дослідження. Дослідження проведено на основі поєднання метамодерністського та соціально-конструктивістського підходів. В роботі використано такі методи: історико-філософський (еволюція значень поняття метамодерн(ізм); формування особистісної автентичності як міждисциплінарного явища та соціального конструкту; зміна значень в поняттях автентичність, ідентичність, індивід, дивід; основи політичного метамодернізму як скандинавської школи метамодернізму); порівняльний (порівняння філософії Ганзі Фрайнахта та основ концепції автентичності у соціології, психології, філософії); метод аналізу та узагальнення (дослідження ідеалу автентичності та автентичності особистості).

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота здобувача Манюкова Олександра Юрійовича є релевантною темі науково-дослідної роботи кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Філософія і багатоманіття соціокультурних світів» (державний реєстраційний номер 0119U102260).

4. Особистий внесок дисертанта в отримання наукових результатів та їх новизна.

Особистий внесок дисертанта в отримання наукових результатів та їх новизна полягає в тому що:

Вперше:

1) Проаналізовано особистісну автентичності в межах метамодерної культурно-філософської парадигми, зокрема у політичному метамодернізмі Ганзі Фрайнахта, який представляє скандинавську школу метамодернізму.

2) Проведено порівняння шестивимірної моделі соціальної нерівності у політичному метамодернізмі Ганзі Фрайнахта та концепцію епохи доступу Джеремі Ріфкіна; запропоновано іменувати метамодерну аристократію (поняття Г. Фрайнахта) «мета-четвіркою», до якої належать культурно всеїдні гакери, гіпстери, хіпі та герменевтики.

3) Введено до наукового обігу концепцію «придбана автентичність» на основі дослідження місця ідеалу автентичності в рекламі та особливостей його експлуатації з метою продажу різноманітних товарів та послуг – від одягу та взуття до парфумів та побутової техніки;

4) Досліджено монографічні праці Ганзі Фрайнахта на предмет формування нових рис особистісної автентичності в контексті політичного метамодернізму.

5) Проаналізовано теорію дивідуації в політичному метамодернізмі на основі розбору поняття «дивід», який розглядається крізь призму трансперсональної психології у частковій відповідності до постулатів цього напрямку, а також запропоновано визначення поняття «дивідуалізація».

6) З'ясовано місце та риси автентичності у метамодерному соціальному-філософському дискурсі. Визначено перспективи зародження метамодерної автентичності.

7) Висунуто маніфест у двох частинах, що відображує метамодерне світовідчуття в контексті українських реалій, а також вказує на особливості положення ідеалу особистісної автентичності в українському суспільстві.

Дістало подальшого розвитку:

8) Відстежено розвиток метамодерної парадигми та встановлено сфери вивчення метамодерних тенденцій на основі рецепції метамодерних ідей у працях вітчизняних дослідників. Описано еволюцію поняття метамодернізм у вітчизняній науковій думці, яка сприяла розширенню його культурної, філософської, політичної та соціальної сутності як феномену ХХІ століття, що приходить на зміну постмодерну.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації Манюкова О. Ю. забезпечена аналізом значної кількості літературних джерел за темою дисертації; коректним застосуванням термінологічного апарату, притаманного метамодерній культурно-філософській парадигмі, концепції політичного метамодернізму та теоріям автентичності; відповідністю обраних методів досліджуваному предмету. Основні результати

дисертаційного дослідження опубліковані в періодичних українських наукових фахових виданнях, з присвоєнням категорії «Б» та доповідалися на міжнародних наукових конференціях. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими.

6. Наукова, теоретична та практична значущість результатів дисертації.

Наукова значущість отриманих здобувачем результатів визначається сукупністю винесених на захист положень, що вказують на зародження метамодерної автентичності на концептуальному роздоріжжі у європейській думці в ситуації після постмодерну на початку ХХІ століття. Зокрема в роботі розглядається перехід від постмодерну до метамодерну, що позначається на ідеалі автентичності, уявленнях людей про самих себе та їхній ідентичності.

Результати дослідження можуть бути використанні для поглибленого вивчення метамодерн(ізм)у; розвитку концепцій автентичності та метамодернізм; втілення та адаптації метамодерних ідей в українському суспільстві, що дозволить вдосконалити функціонування соціальних та політичних інститутів. Отримані результати вказують на зародження метамодерних рис автентичності, що на практиці сприяє глибшому розумінню кризового положення людини на тлі цивілізаційних загроз сьогодення. Описані в роботі особливості пошуків себе на чуттєво-емоційному та інтелектуально-духовному рівнях у контексті метамодерної парадигми та політичного метамодернізму є підґрунтям для успішної самоідентифікації, пізнання себе та пошуків автентичності у транзитивному світі.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Результати дисертації опубліковані у 4 наукових працях, серед яких 3 статті в українських періодичних наукових виданнях категорії «Б» та 1 тези доповіді на міжнародній науковій конференції.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Список публікації здобувача за темою дисертації у виданнях, включених до переліку фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»:

1) Манюков О. Виміри нерівності у політичному метамодернізмі (Ханзі Фрайнахт) та епоха доступу (Джеремі Ріфкін). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2021. Вип. 65. С. 22-31. DOI: <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2021-65-3>

2) Манюков О. Розуміння людської дивідувальності в політичному метамодернізмі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2022. Вип. 66. С. 27-37. DOI: <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2022-66-3>

3) Манюков О. Постмодерний дивід(уум) та його ареали. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 2022. Вип. 55. С. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2022-65-04>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4) Манюков О. Ідеал автентичності в рекламі, або як ми намагаємося придбати самих себе. *«Антропологічні виміри філософських досліджень»* : матеріали ХІ Міжнар. наук. конф., м. Дніпро, 17 лист. 2022 р. Дніпро, 2022. С. 1-3. URL: <http://conf-ampr.diit.edu.ua/AMPRX11/paper/view/27193/15582>

Результати дисертаційної роботи повністю відображено в публікаціях.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Основні результати досліджень були представлені та обговорені на міжнародних наукових конференціях 1) з опублікуванням тез на XI Міжнародній науковій конференції «Антропологічні виміри філософських досліджень» (Дніпро, Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, 17 листопада 2022 р.), а також 2) без опублікування тез на XXX Харківських міжнародних Сковородинівських читаннях «Мандрівник трьома світами Григорій Сковорода: Творчість Сковороди в контексті світової філософії, до 300-річчя з дня народження» (Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 11 жовтня 2022 р.); та на Науковій дискусії Пленарного засідання XX Міжнародної наукової конференції «Метамодернізм як культурна домінанта сучасності» (Київ, Київський національний лінгвістичний університет, 23-24 березня 2023 р.).

9. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет системі StrikePlagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагиату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступний для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам відповідно постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341), Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759).

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертаційна робота Манюкова Олександра Юрійовича «Метамодернізм у пошуках нової автентичності» відповідає спеціальності 033 – Філософія. Здобувачем повністю виконана освітня та наукова складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Здобувач представив основні результати досліджень своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії імені Й. Б. Шада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол №__ від 06 листопада 2023 року) у формі доповіді та наукової дискусії після її завершення.

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукову і практичну значущість, на розширеному засіданні

кафедри було одностайно ухвалене рішення про рекомендацію дисертації Манюкова О. Ю. «Метамодернізм у пошуках нової автентичності» до захисту в спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія з галузі знань 03 – Гуманітарні науки.

Завідувач кафедри теоретичної і
практичної філософії імені Й. Б. Шада
філософського факультету
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна,
доктор філософських наук, професор

Олег ПЕРЕПЕЛИЦЯ